

Ситуативні завдання для 4 курсу

1. Після успішного закінчення сином Вітею початкової школи мама перевела його на навчання до престижної школи з ускладненою програмою, бажаючи дати йому хорошу освіту. Однак очікування матері не виправдались – хлопчик почав приносити зі школи низькі оцінки. Мама стала звинувачувати сина в небажанні добре навчатись. Чи правомірні звинувачення мами хлопчика? Визначте ймовірні психологічні причини зниження успішності Віті.

2. Батьки шестикласниці Марії зіштовхнулись з категоричною відмовою дівчинки ходити до школи. В початковій школі ця учениця старанним, успішним навчанням та поблажливим ставленням до однокласників заслужила їх авторитет. В п'ятому класі з'явився новий учень – Олег, якого підлітки сприйняли з радістю. Хлопець гарно навчався, захоплювався спортом, до того ж був дружелюбним та веселим. В шостому класі навколо Олега утворилась згуртована компанія хлопців, підлітки почали насміхатись над Марією, її повчальною манерою спілкуватись – авторитет дівчини в класі послабився. Спочатку Марія намагалась відновити його погонею за високими бальними оцінками, що викликало її тривожність, нервозність, далі дівчина спробувала нову форму самоствердження серед однокласників – фізичну силу, агресивність, різкість, що остаточно відвернуло від неї підлітків. Визначте, яке явище підліткової психології фігурує в описі, та які якості і вчинки дівчинки його спричинили.

3. «Мамо, мені подобається один хлопець з паралельного класу, – заходячи на кухню, збентеженим голосом промовляє семикласниця Оксана, – але він не звертає на мене уваги. Що ж мені робити?».

«Які ще хлопці, ти ще мала, щоб про них думати, – невдоволено бурчить мати дівчинки, енергійними рухами розкачуючи тісто, – тобі треба алгебру підтягнути. Ось що справді важливо».

Проаналізуйте зміст психологічних переживань Оксани та адекватність реагування її матері.

4. Шістнадцятирічна Таня скаржиться подрузі: «Батьки мене не розуміють! Кажуть, що люблять, але хіба так люблять? Завжди підозри, запитання – з ким була, де була; мої речі потайки оглядають. І постійно сварять. І це все через любов, так?» Встановіть причини нездорових взаємин дівчини з батьками та їх наслідки для психіки Тані.

5. Визначте причини непродуктивної самореалізації жінки та ймовірні способи покращення її психологічного стану:

«Я ніколи нічого не могла робити для себе. Все тільки для сім'ї, з ранку до вечора я тільки працювала. Ніколи не було часу навіть хоча б книгу почитати, частіше я була дуже стомленою. Тепер вже надто пізно. Діти вже залишили дім, чоловік з головою занурився в свою кар'єру, а я залишилась ні з чим».

6. Опис якого психологічного явища середнього дорослого віку подано у монолозі чоловіка: «Я побудував своє підприємство на гроші, взяті в кредит. Я вперто пропрацював дванадцять років, щоб виплатити борг. Весь цей час я

думав, що, як тільки виплачу кредит, почнеться справжнє життя, тоді я стану самостійною людиною і відправлюсь у велику подорож. На минулому тижні я заклав свій борг, однак мені не до канікул – я перебуваю в депресії. Я повинен ще двадцять років сидіти за одним і тим же письмовим столом, займатися однаковими проблемами, а чарівність самостійності зникла...»

7. Першокурсниця Олена ділиться враженнями з подругою:

«Якось мені важко навчатись в університеті. В школі було легше. До зростання навчального навантаження я вже звикла, навіть відвідування бібліотеки не викликає відрази. Однак викладачі мене не вирізняють як особистість, для них я рядова дівчина з потоку. Одногрупники якісь недружні, кожен в світі своїх інтересів та подій». Визначте причини труднощів адаптації Олени до навчання в університеті.

8. Спираючись на висловлювання батька про сина, сформулюйте причини його ставлення до юнака та визначте наслідки цього ставлення на становлення особистості хлопця: «Мені страшно визнавати, але мій син мене розчарував. Він зовсім на мене не схожий. В школі я любив футбол, займався спортом, а йому подобаються музика і книги. Волосся в нього довге, в лівому вусі – сережка, він виглядає, як дівка. Я хотів би ним гордитись, але я його соромлюсь».

9. Молоде подружжя одружилось через пристрасне кохання. Через півроку вже говорять про розлучення. Причина? «Неконтактність».

«Вона завжди влаштовує скандал через дрібниці. Ніколи ні в чому не поступиться», – скаржиться чоловік.

«Він все робить невчасно, зі мною не рахується. Про що не попросиш, все завтра, завтра...» – висуває контраргумент дружина.

Які особистісні якості подружжя є причиною розгортання негативних взаємин між ними?

10. Визначте ймовірні причини поведінки чоловіка Ольги, виходячи з її розповіді: «Коли ми тільки почали зустрічатися з моїм майбутнім чоловіком, я іноді бувала в нього вдома. Там завжди панував порядок. Чоловік все робив сам. Але після нашого одруження він ніколи за собою не прибирає. Я не хочу ходити за ним і доглядати, як за маленьким».

11. До молодят у гості навідалися батьки чоловіка. Свекруха зробила зауваження невістці щодо неправильного прасування білизни. Молода жінка почала заперечувати, мотивуючи, що їй так зручніше. Її чоловік зауважив до свого батька: «Нехай жінки самі розберуться». Проаналізуйте специфіку спілкування представників різного віку в рамках родинних взаємин та її наслідки для кожного.

12. Анна (сімейний стаж – 4 роки) розповідає психологу: «Коли ми з майбутнім чоловіком познайомились, то часто і довго розмовляли. А зараз ми майже не говоримо один з одним. Просто не стало про що говорити. У мене таке почуття, наче я вмираю в пустелі від спраги. І справа не тільки в чоловікові, мені самій нема чого йому сказати. Може, кохання покинуло нас?» Прокоментуйте ситуацію Анни з точки зору динаміки подружніх взаємин.

13. Під час перепису населення України було зафіксовано, що одруженими себе вважає в півтора рази більше жінок, ніж чоловіків. Соціологи пояснили цей факт різною оцінкою свого статусу жінками та чоловіками, що перебувають у незареєстрованому шлюбі, останні вважають себе холостяками, тоді як жінки – одруженими. Визначте психологічне підґрунтя відмінностей чоловіків та жінок щодо оцінки свого статусу в «громадянському» шлюбі.

14. Доволі розповсюдженою є ситуація в житті молодої сім'ї, коли в розпал сварки один з подружжя, який вважає себе несправедливо скривдженим, «йде до мами». Батьки починають активно втручатися в суперечки молодят, жаліти сина, співчувати дочці. Які психологічні наслідки матиме така поведінка молодих людей та їх батьків для подружніх взаємин? Визначте правильну стратегію реагування батьків на сварки молодят.

15. На консультації у психолога сорокарічний чоловік з боєм у голосі говорить: «Я відчуваю якийсь вакуум у житті. Спочатку професія мені подобалась, намічались перспективи кар'єрного просування. Далі непорозуміння з дружиною змусили мене ще більше заглибитись у роботу, яку сприймав як віддушину. Здавалось, начальство цінувало мої старання, я періодично отримував премії. Однак, коли з'явилась чергова вакансія на підвищення, вибрали не мене. Охопила хвиля розчарування, відчаю, далі байдужість». Яке психологічне явище відображає розповідь чоловіка? З'ясуйте причини переживання ним цього явища.